N wall in the late 1320s, was unearthed in the excavated area. The interconnected 4–5 (?) blocks of vertical squared timbers that supported the ditch's slopes formed a V-shaped construction. The ditch becomes deeper to the W, the direction of the Vilnia. This construction created opposite the castle's N wall should have also served as a defensive ditch.

Roma Songailaitė

Tyrimai Klaipėdos pilies rytinėse prieigose

2014 m. buvo tęsiami archeologiniai tyrimai Klaipėdoje, Pilies g. 2A sklype, kuris patenka į Klaipėdos pilies ir bastionų komplekso (G136K) bei Klaipėdos senamiesčio teritoriją (UK 16075) (1 pav). Sklype UAB „Kelprojektas" suprojektavo automobilių stovėjimo aikštelę. Ji bus įrengta buvusios Klaipėdos pilies XVII a. pradžios R ravelino su grioviais teritorijoje, kurioje buvę grioviai galutinai užversti XX a. 6–7 dešimtmečiais, nutiesus dabartinę Pilies gatvę, anksčiau vadintą Sukilėlių gatve. Tarybiniu laikotarpiu visa piliavietės teritorija buvo užstatyta gamybiniais statiniais. Tyrimų zonoje stovėjo lentpjūvė, buvo įrengtos medienos sandėliavimo aikštelės. Pastatai pradėti griauti atkūrus Lietuvos nepriklausomybę. Tyrimų gretimybėje pastatai stovėjo iki 2009 m. 2013 m. žvalgomųjų tyrimų metu buvo ištirtas 115 m^2 plotas (7 perkasos), rastas užpiltas R ravelino griovys bei dalis paties ravelino (perkasos 6 ir 7) *(ATL 2013 metais,* V., 2014, p. 193–195).

2014 m. buvusio R ravelino ŠR pakraštyje buvo kasama 16,5 m ilgio (ŠV–PR kryptimi) ir 3 m pločio (ŠR–PV kryptimi) perkasa 8 (2 pav.).

1 pav. Klaipėdos piliavietės R prieigų 2014 m. tyrimų vieta iš R. Tolumoje matyti statybos darbai piliavietės teritorijoje. R. Songailaitės nuotr.

Fig. 1. The 2014 investigation site in the E approaches of Klaipėda Castle, as seen from the E. Construction work on the grounds of the castle site can be seen in the distance.

Bendras joje tirtas plotas sudarė 49,5 m^2. Perkasos vietoje tarybiniu laikotarpiu buvo perkrovimo aikštelė ar dar koks nors statinys, nes jau paviršiuje 20–30 cm gylyje (H_{abs} 2,10–2,20 m) rastos buvusių pamatų konstrukcijos iš plytų ir betono (1,1–1,3x1–1,2x0,9–1 m dydžio). Jų apačia buvo 1,1–1,2 m gylyje (H_{abs} 1,20 m), o jų aplinkoje iki 1,2 m gylio fiksuoti supiltiniai perkasti sluoksniai. Neperkastose vietose iki 1,5 m gylio susiformavęs XVII–XVIII a. sluoksnis.

Vietose, kur perkasoje nebuvo pamatų, 40 cm gylyje (H_{abs} 2,00 m) fiksuotas iki 80 cm storio pilkos žemės sluoksnis su smulkiomis griuvenomis bei jose pasitaikančiais XVI–XX a. radiniais. Labiausiai perkastas sluoksnis fiksuotas perkasos PR pusėje bei R kampe.

Perkasoje vientisas tamsios žemės sluoksnis su pavieniais degėsiais, XVI–XVII a. radiniais, sunykusios medienos liekanomis bei sąnašų intarpais prasideda 1,5–1,8 m gylyje (H_{abs} 0,60–0,90 m) ir tęsiasi iki 2 m gylio (H_{abs} 0,40 m). Kai kur jis susidaręs ant sunykusios medienos sluoksnio, tarp kurių susiformavęs žvyringas sąnašinis sluoksnis. 1,4–1,5 m gylyje (H_{abs} 0,90–1,00 m) neperkastose vietose perkasoje fiksuotas 0,8–1 m storio XVI–XVII a. kultūrinis sluoksnis, datuojamas pagal radinius. Kitose ravelino vietose jis gali būti ir ankstyvesnis.

Perkasos ŠV pusėje įžemis prasideda 1,6 m gylyje (H_{abs} 0,80 m), PR pusėje – 2,1 m gylyje (H_{abs} 0,30 m). Jį sudarantis pilko smėlio sluoksnis pasiektas 1,6–1,7 m gylyje (H_{abs} 0,70–0,80 m), melsvas šlynas – 2,1–2,2 m gylyje (H_{abs} 0,20 m). Ant jo susiformavusiame sluoksnyje rasta XVI a. molinių indų šukių. Perkasos ŠV pusėje buvo aukštumėlė, o nuo jos į PR, R ir P puses buvusi užliejama dauba (žemesnė vieta), kurioje, matyt, susidarė tamsus sąnašinis sluoksnis su medienos priemaišomis bei ant įžemio išlikusiais medienos fragmentais.

2 pav. Perkasa 8 iš ŠV. R. Songailaitės nuotr.
Fig. 2. Trench 8, as seen from the NW.

The investigation in the E approaches of Klaipėda Castle

In 2014, the investigation of the E approaches of Klaipėda Castle continued (Fig. 1). The NE edge of the former E ravelin was investigated in trench 8 (16.5 x 3 m, 49.5 m^2) (Fig. 2). A 16th–20th-century cultural layer was found in it. Mixed layers, created in constructing 20th-century industrial buildings and laying utility lines, were discovered down to a depth of 1.2 m in the trench. A 17th–18th-century layer had formed down to a depth of 1.5 m at undisturbed locations. A 0.8–1 m thick cultural layer, which dates to the 16th–17th century based on the finds and that formed in a waterlogged location, was recorded at a depth of 1.4–1.5 m (H_{abs} 0.90–1.00 m) in the trench.

Ramūnas Šmigelskas

Žvalgymai Vilniaus Gedimino kalne

2014 m. vykdyti Vilniaus Gedimino kalno Š bokšto pamatų ir centrinėje piliavietės dalyje esančios ventiliacijos šachtos tvarkymo darbai. Į V nuo keltuvo, po laikina medine konstrukcija yra likę 1940 m. tyrimų metu atidengtos Š bokšto pamatų mūro liekanos. Tvarkymo darbų metu siekta sutvirtinti mūro liekanas jas apmūrijant ir tokiu būdu eksponuoti lankytojams. Nuardžius laikinąjį gaubtą esami mūrai nuvalyti, o aplink juos nukastas plonas grunto sluoksnis. Šių darbų metu vykdyti žvalgymai, žvalgytas bendras 67 m^2 plotas. Š bokšto pamatai atkasti 1940 m., kuomet tyrimus atliko E. ir V. Holubovičiai. Šių tyrimų dokumentacija glaustai pateikta tik 1941 m. straipsnyje (Holubovičiai E. ir V., Gedimino kalno Vilniuje 1940 metų kasinėjimų pranešimas, *Lietuvos praeitis*, Vilnius, Kaunas, 1941, t. I, p. 649–678, I–VII lentelės), o visa tyrimų metu užfiksuota medžiaga yra pražuvusi. Mūrą sudaro 5,7x2,3 m dydžio artima stačiakampio formai P dalis. Pagal Holubovičių pateiktas schemas šis mūras buvęs apie 7 m ilgio. Neaišku, ar tai schemiško vaizdavimo netikslumai, ar statant keltuvą bei klojant komunikaciją dalis šio mūro nuardyta. Šis mūro fragmentas tradiciškai įvardijamas kaip Š bokštas. Savo forma ir matmenimis jis vargiai galėtų būti vaizduojamas maketuose kaip gyvenamasis pastatas. Greičiausiai tai gynybinės sienos vidinėje pusėje buvęs sargybinis bokštelis ar panašios paskirties statinys. Pats mūras savo perimetru apmūrytas plytomis, kurios yra apie 30–32x13,5–14,5x8–9 cm dydžio. Į konstrukcijos vidų sumesti akmenys ar plytų nuolaužos, kurios surištos kalkiniu skiediniu – kiautinė mūro konstrukcija. Už šio mūro yra apie 30 cm tarpas. Šį tarpelį fiksavo ir 1940 m. tyrę archeologai. Toliau prie sienos praeityje, matyt, glaudėsi gynybinė pilies siena. Ji mūryta iš įvairių matmenų akmenų, kurie tarpusavyje rišti kalkiniu skiediniu. Ši siena yra esančios tęsinys, ji iš V pusės nuardyta. Jos pamatų likučiai aptikti tiriant perkasą iki projektinio gylio. Ties šia vieta siena daro lankstą. Pati siena yra apie 1,9–2,3 m pločio. Sienos mūro R dalis yra nuskilusi – kiek labiau į R pusę. Tikėtina, kad deformacija galėjusi įvykti statant keltuvą į kalną. Iš karto už sienos yra, kaip manoma, kontraforso mūro fragmentai, 1940 m. tyrimų metu įvardyti kaip atrama. Atidengtas mūras LNM lėšomis buvo užfiksuotas 3D lazeriniu skaneriu (1 pav.).

Į V nuo atidengto mūro buvo tiriama netaisyklingos formos perkasa – iš viso 10,5 m^2 plotas. Tyrimai vykdyti iki projektinio 60 cm gylio. Siekta nustatyti, ar nuardyta gynybinės sienos dalis jungiasi su po laikinu gaubtu buvusia jos